

ECONOMIA SOCIALĂ: O PARADIGMĂ ÎN SCHIMBARE

Romeo Asiminei^[1]
Conțiu Tiberiu Șoitu^[2]

Rezumat

Articolul își propune să evalueze în ce măsură paradigma economiei sociale a fost influențată de evoluțiile și provocările socio-economice. Articolul analizează comparativ definițiile „clasice” ale economiei sociale în raport cu autodefinirile reprezentanților entităților de economie socială din România. În acest sens sunt prezentate rezultatele unei cercetări calitative de tip focus grup. Cercetarea s-a desfășurat în luna noiembrie 2011 în cadrul proiectului *Modelul economiei sociale în România* POSDRU/69/6.1/S/33490, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial „Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013” - Investește în Oameni!, Axa prioritară 6 Promovarea incluziunii sociale, Domeniul major de intervenție 6.1 Dezvoltarea economiei sociale. În cadrul cercetării s-au desfășurat opt sesiuni de focus grup, câte o sesiune în fiecare regiune de dezvoltare a României. Principala concluzie a articolului este că cel puțin în România economia socială este o paradigmă aflată în plin proces de schimbare, schimbare înregistrată inclusiv în proiectul de lege privind economia socială.

Cuvinte cheie: economie socială, paradigmă socială dominantă, sociologia cunoașterii, schimbare de paradigmă, definire, Legea Economiei Sociale

În prezent nu există definiții unanim acceptate pe plan mondial ale economiei sociale (Asiminei, 2012). De altfel, Comitetul Economic și Social European (2000) recunoaște dificultatea de a elabora o definiție comună a economiei sociale la nivel european. Dificultățile sunt gene-

^[1] Lector universitar doctor, Departamentul de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Filosofie și Științe Social - Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, Bulevardul Carol I nr. 11, 700506, tel.: 0232201372, e-mail: romeoasiminei@yahoo.com.

^[2] Conferențiar universitar doctor, Departamentul de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Filosofie și Științe Social - Politice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, Bulevardul Carol I nr. 11, 700506, tel.: 0232201372, e-mail: soitu-contiu@yahoo.com.

rate de în primul rând de contextele economice, sociale și legale diferite de la țară la țară care au marcat dezvoltarea sectorului economiei sociale. Soluția identificată a vizat definirea economiei sociale prin principiile care stau la baza economiei sociale și a entităților care își desfășoară activitatea în acest sector. Plecând de la aceste elemente care descriu economia socială, vom analiza în ce măsură acestea sunt congruente cu reprezentările actuale din spațiul românesc. Analiza pleacă de la premisa că economia socială este o veritabilă paradigmă socială, recunoscută ca atare de Parlamentul European (2009). Scopul articolului este de a evalua în ce măsură modelul economiei sociale este stabil și care este gradul în care evoluția contextului socio-economic a influențat acest model.

Cunoașterea științifică

Paradigma desemnează „un set de concepte, propoziții, metode de investigație, cu un pronunțat caracter normativ, dezvoltat pentru a ghida cercetarea într-un anumit domeniu specializat” (Zamfir și Vlăsceanu, 1993, p. 420). Cu alte cuvinte, este suma ipotezelor, legilor și metodelor care descrie percepția pe care comunitatea științifică o are asupra unui domeniu. În fapt, Kuhn (2008) este cel care a atribuit în 1962, în lucrarea *Structura revoluțiilor științifice*, termenului de paradigmă sensul contemporan. Kuhn (2008) analizează modul în care disciplinele științifice sunt organizate pe baza unor structuri (paradigme) împărtășite de membrii comunității științifice pe parcursul unei perioade de timp clar delimitate.

Conceptul central în lucrarea lui Kuhn este termenul analizat de noi. Pentru Kuhn (2008) paradigma științifică este ceea ce trebuie observat și analizat din aria unei discipline, întrebările care trebuie puse și cum modalitatea de interpretare a răspunsurilor. În esență, „paradigmele sunt realizările științifice universal recunoscute care, pentru o perioadă, oferă probleme și soluții model unei comunități de practicieni” (Urse, 2009, p. 41).

Kuhn (2008) a fost unul dintre primii teoreticieni care au descris știința nu ca fiind stabilă și liniară, ci susceptibilă a fi supusă schimbărilor. În acest sens Kuhn operează cu un set de concepte precum

știință normală, probleme puzzles*, anomalie, criză, știință extraordinară și revoluție științifică. Dezvoltarea oricărei științe cunoaște două etape distincte (Urse, 2009, p. 41-42). Într-o primă etapă, știința este caracterizată de cercetarea normală sau cercetarea bazată pe modelul recunoscut de comunitatea științifică, care este o activitate cumulativă de rezolvare a problemelor puzzles și care păstrează fundamentele științei fără a urmări să producă noutăți majore de ordin conceptual sau fenomenal. Dincolo de problemele de tip puzzles, știința normală poate înregistra la un moment dat și anomalii, adică problemele vizate nu mai corespund așteptărilor generate de paradigmă. În acel moment se declanșează o explorare amplă a zonei anomaliei care are ca finalitate ajustarea modelului explicativ în așa fel încât anomalia ajunge să se înscrie în limitele așteptate. În cea de-a doua etapă, știința se confruntă cu o revoluție care reprezintă o întrerupere a continuității, având un caracter necumulativ. În situația în care o anomalie nu poate fi rezolvată prin ajustarea paradigmei, știința cunoaște o criză care generează un nou model interpretativ. Procesul de tranziție spre o nouă știință, știință extraordinară, incubă înlocuirea integrală sau parțială a vechii paradigme cu una nouă. Aceasta este incompatibilă cu cea veche. Tranziția succesivă de la vechi la una nouă prin intermediul revoluției științifice descrie, din perspectiva lui Kuhn, dezvoltarea unei științe mature.

Un aspect important subliniat de Kuhn (2008) este acela că paradigmele sunt incomensurabile, ceea ce înseamnă că două paradigme nu pot fi comparate între ele. Paradigma care o înlocuiește pe cea veche nu este neapărat mai bună, deoarece criteriile de măsurare nu sunt comune. Acest lucru se întâmplă pentru că, la rândul lor, criteriile de măsurare sunt generate de modelul de interpretare.

Exemplele utilizate de Kuhn în lucrarea sa vizează momente cheie în dezvoltarea fizicii, legate de personalități precum Copernic, Newton, Lavoisier, Einstein sau Bohr. De altfel, Kuhn indică, în prefața cărții sale, conceptul de paradigmă ca nefiind aplicabil științelor sociale. Totuși, *Structura revoluțiilor științifice* s-a bucurat de o circulație mult mai

* probleme puzzles - categorie specială de probleme care au menirea de a testa ingeniozitatea și îndemânarea în rezolvare.

mare decât ar fi putut bănuși Kuhn, generând dezbateri vii și conducând la aplicații inclusiv în acest domeniu.

Dogan și Pahre (1991) dezvoltă perspectiva lui Kuhn în direcția socialului. În primul rând, autorii subliniază eterogenitatea științelor sociale precum și polisemia conceptelor utilizate în aceste științe, ignorarea deliberată reciprocă a oamenilor de știință precum și dezvoltarea a numeroase școli de gândire, specializate și ultra specializate, în interiorul domeniilor. Pentru Dogan și Pahre (1991) elementul central al dezvoltării științei în domeniul social este inovația socială, înțelesă ca aport succesiv de noutate în cercetarea științifică. Autorii descriu procesul de inovare ca având ca punct de plecare specializarea cercetătorilor în zone periferice ale domeniului. Practic, din punct de vedere al inovației, pentru Dogan și Pahre mult mai importantă este cercetarea din zonele periferice, specializate, decât cercetarea din zona centrală a domeniului. Într-o a doua etapă apare un proces de „hibridare” între diferite zone specializate a două sau mai multe domenii. Domeniile hibride apar ca necesitate de completare a spațiilor vide dintre diferitele domenii ale cunoașterii socialului. Rezultatul acestui proces de inovare este acumularea de vaste patrimonii în toate domeniile științelor sociale și un proces continuu de fragmentare a acestora. Dogan și Pahre (1991) trec în revistă o serie de factori care pot genera inovația: schimbul transdisciplinar de teorii, transformări ale conceptelor, împrumutul de metode, tehnologia și interacțiunea dintre paradigme.

Spre deosebire atât de Kuhn cât și de Dogan și Pahre, Handa recunoaște existența paradigmelor și în științele sociale. Handa (1986) introduce conceptul de „paradigmă socială” subliniind importanța contextului social care influențează modul în care este percepută realitatea. De asemenea, Handa (1986) analizează procesul de schimbarea de paradigmă din perspectivă socială. În acest sens, autorul s-a concentrat pe evoluția contextului social care poate genera o schimbare de interpretare.

Paradigma socială descrie acel set de experiențe, credințe și valori care influențează modul în care membrii unei comunități percep realitatea și adoptă comportamente, răspunsuri, conforme cu percepția realității. Prin urmare, schimbarea de paradigmă denotă o schimbare a modului în care membrii unei comunități percep realitatea. În context

social ne vom referi la o „paradigmă dominantă”, adică la acel set de valori și mecanisme de gândire care sunt cel mai larg acceptate de membrii unei comunități la un moment dat. Paradigma socială dominantă este determinată de background-ul cultural și social al respectivei societăți și devenirile istorice.

Putem delimita o serie de agenți care determină ca o paradigmă să devină dominantă la nivelul unei comunități: organizații și organisme private sau autorități publice care o legitimează; lideri care o susțin. Paradigma dominantă este impusă prin diferite canale de comunicare: mass-media, atât prin publicații științifice cât și publicații de popularizare, conferințe, finanțarea cercetărilor din anumite direcții, sistemul educațional și inițiative juridice. Desigur că acțiunile diferiților agenți pentru a implementa și susține un anumit model dominant de interpretare și explicare socială nu trebuie privite ca acțiuni izolate, ci conjugate, existând influențe și interdependențe între aceștia.

Pentru a sublinia rolul autorităților publice și al mecanismelor utilizate pentru implementarea și susținerea unei paradigme sociale dominante puteam aduce în discuție și perspectiva lui Hall (1993) care introduce conceptul de „paradigmă de politică publică”. Continuitatea politicilor publice, deci a paradigmei de politică publică, indică menținerea paradigmei sociale dominante, în timp ce schimbarea, ajustarea, politicilor publice indică o schimbare a acesteia.

Conceptul de economie socială

Deși conceptul de economie socială este o realitate prezentă în diferite forme în marea majoritate a comunităților umane și care a cunoscut o dezvoltare naturală începând cu secolul al XVIII-lea, în contextul dezvoltării capitalismului industrial (Cace ș.a., 2010, p. 14), nu există o definiție unanim acceptată pe plan mondial. În literatura de specialitate și în documentele oficiale putem delimita două seturi de definiții ale conceptului de economie socială care aduc în prim-plan fie entitățile de economie socială (formele de organizare) fie principiile care stau la baza organizării sectorului economiei sociale (MMFPS, 2010, p. 20) sau definiții care combină cele două dimensiuni.

Principiile pe care se bazează economia socială se regăsesc în special în teoriile sociologilor utopiști (Owen, Saint Simon și Fourier), ale sociologilor anarhiști (Proudhon) sau ale unor economiști (Gide). Aceste idei apar la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX, perioada sinonimă cu începuturile revoluției industriale și cu desfășurarea revoluției franceze. Cele două revoluții marchează profund contextul socio-economic, favorizând apariția unei paradigme a economiei sociale. Concomitent, ele generează o serie de efecte negative la nivel social: polarizarea societății, condiții dificile de muncă, delincvență, dar și conștientizarea unor valori moderne precum libertate, egalitate, solidaritate, drepturi sociale. În contextul revoluției industriale și a polarizării societății, economia se desprinde de societate și funcționează autonom.

Ideile lui Owen, Saint Simon, Fourier, Proudhon și Gide promovează forme de organizare a comunităților sau chiar a statelor bazate pe solidaritate și participare. Autorii propun modele care să maximizeze bunăstarea indivizilor și a comunității în ansamblu ei, făcând apel la principii precum egalitatea membrilor, dreptul de a se implica în activitățile economice, sociale și politice.

Primele definiții ale conceptului de economie socială, începând cu Carta Economiei Sociale adoptată în Franța în 1980 de către reprezentanții sectoarelor cooperatist, mutual și asociativ (MMFPS, 2010, p. 20) valorizează ideile sociologilor utopiști, însă contextul socio-economic face ca acestea să fie aplicate la scală mai redusă, la nivelul unor inițiative private. De exemplu, Consiliul European considera în 1989 că principiile de bază ale economiei sociale „sunt solidaritatea și participarea membrilor (pe principiul un membru, un vot), iar producătorii, beneficiarii sau consumatorii sunt animați de sentimentul de independență și de scopul civic.” (Commission of the European Communities, 1989, p. 4). În același sens, Comitetul Economic și Social European statuează faptul că organizațiile care activează în sectorul economiei sociale nu sunt orientate prioritar către profit, dar „trebuie să fie eficiente din punct de vedere economic în așa fel încât să poată utiliza surplusul financiar pentru atingerea obiectivelor” de auto-ajutor mutual (Economic and Social Committee, 2000, p. 4).

Una dintre cele mai frecvent uzitate definiții ale economiei sociale a fost elaborată de Centrul Internațional de Cercetare și Informare asupra

Economiei Publice, Sociale și Cooperativelor (CIRIEC). Conform acestei definiții economia socială este „setul de întreprinderi private organizate formal, dotate cu autonomie decizională și libertate de asociere, create pentru a întâmpina nevoile membrilor prin intermediul pieței, prin producerea de bunuri și furnizarea de servicii, asigurări și finanțare, în care procesul decizional și orice distribuire a profiturilor sau a excedentelor între membri nu este direct legată de aportul de capital sau de cotizațiile plătite de membri, fiecare dintre aceștia dispunând de un vot. Economia socială include și organizațiile private organizate formal, dotate cu autonomie decizională și libertate de asociere, care prestează servicii necomerciale pentru gospodării și ale căror excedente, dacă există, nu pot fi însușite de agenții economici care le creează, controlează sau finanțează.” (CIRIEC, 2007, p. 5). Mai mult decât atât, Parlamentul European (2009) a adoptat o Rezoluție care afirmă faptul că economia socială se bazează pe o paradigmă socială care corespunde principiilor fundamentale ale modelului european social și de bunăstare. De altfel, Uniunea Europeană susține această paradigmă prin finanțarea de proiecte care vizează dezvoltarea economiei sociale. (Fondului Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Axa Prioritară 6 Promovarea incluziunii sociale, Domeniul major de intervenție 6.1 Dezvoltarea economiei sociale).

În *Raportul de Deschidere privind Economia Socială în România: Profit pentru oameni*, economia socială este definită ca „tipul de economie care îmbină în mod eficient responsabilitatea individuală cu cea colectivă în vederea producerii de bunuri și/sau furnizării de servicii, care urmărește dezvoltarea economică și socială a unei comunități și al cărei scop principal este beneficiul social. Economia socială are la bază o inițiativă privată, voluntară și solidară, cu un grad ridicat de autonomie și responsabilitate, presupune un risc economic și o distribuție limitată a profitului.” (Stănescu (coord.) ș.a., 2012, p. 13)

Reprezentări ale economiei sociale

Înțelegerea unei paradigme presupune nu doar analiza definirilor, mai mult sau mai puțin scolastice, ci și analiza reprezentărilor membri-

lor comunității. În cazul de față vom analiza reprezentările pe care persoanele implicate direct în sectorul economiei sociale le au față de această paradigmă. Analiza reprezentărilor se bazează pe datele generate de o cercetare calitativă, de tip focus grup, desfășurată în cadrul proiectului *Modelul economiei sociale în România* POSDRU/69/6.1/S/33490, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial „Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013” - Investește în Oamenii!, Axa prioritară 6 Promovarea incluziunii sociale, Domeniul major de intervenție 6.1 Dezvoltarea economiei sociale.

Cercetarea calitativă s-a desfășurat pe parcursul lunii noiembrie 2011. În cadrul proiectului au fost realizate opt sesiuni de focus grupuri. Pentru a acoperi întregul areal geografic al României a fost planificat câte un focus grup în fiecare regiune de dezvoltare. Pentru fiecare regiune de dezvoltare a fost selectată o locație în care s-a desfășurat sesiunea de focus-grup. La discuțiile de grup au participat reprezentanți ai entităților de economie socială, ai organizațiilor societății civile și ai autorităților publice locale cu activități în domeniul economiei sociale.

Tabel Nr. 1. Distribuția geografică a sesiunilor de focus grup

Nr. crt.	Regiunea de dezvoltare	Localitatea selectată
1.	Regiunea Sud	Alexandria
2.	Regiunea București-Ilfov	București
3.	Regiunea Nord - Vest	Cluj
4.	Regiunea Centru	Alba Iulia
5.	Regiunea Nord - Est	Bacău
6.	Regiunea Sud - Est	Constanța
7.	Regiunea Sud - Vest	Craiova
8.	Regiunea Vest	Timișoara

Focus grupurile au vizat culegerea și verificarea informațiilor referitoare la caracteristicile organizațiilor românești cu activitate în domeniul economiei sociale, autodefinirea, relațiile acestora cu autoritățile, opinia lor vis-a-vis de legislația din domeniu, cu scopul de a putea realiza o cercetare-diagnoză asupra modelelor de entități care aparțin economiei sociale din România.

În cele ce urmează vom analiza modalitatea în care persoanele implicate direct în economia socială definesc acest sector. Analiza calitativă a fost realizată cu ajutorul aplicației informatice NVivo 9.2. Din transcripțiile celor opt sesiuni de focus grup au fost extrase segmentele de text referitoare la definirea conceptului de economie socială și încărcate în programul de analiză. Parcurgând un demers de tip deductiv a fost elaborat un set de coduri („noduri”, în limbajul NVivo) (Saldana, 2009). A fost construit un set de patru coduri principale („parent nodes”): principii ale economiei sociale, entități ale economiei sociale, dimensiuni ale economiei sociale și mijloace de comunicare a conceptului de economie socială.

Tabel Nr. 2. *Structura de coduri*

„Parent node”	„Child node”
Principii ale economiei sociale	Modalități de organizare și funcționare
	Scopuri
	Valori
Entități ale economiei sociale	
Dimensiuni ale economiei sociale	Dimensiunea economică
	Dimensiunea socială
Mijloace de comunicare a conceptului de economie socială	

Din definițiile oferite de respondenți nu reiese clar caracterul de inițiativă privată al entităților de economie socială. De altfel, unul dintre respondenți consideră că entitățile de economie socială se află la intersecția a trei sectoare „privat, public și social”. Totuși, participanții la studiu descriu ca și principiu de funcționare al entităților de economie socială ca fiind o „activitate economică al cărei profit este investit în scop social”.

În marea majoritate a cazurilor, respondenții consideră că scopul entităților de economie socială este cel de a crea locuri de muncă destinate - în special - persoanelor vulnerabile. Constatăm astfel o reducere a ariei de acțiune a paradigmei economiei sociale. Dacă definițiile

prezentate anterior vizează „dezvoltarea economică și socială a unei comunități” (Stănescu (coord.) ș.a., 2012, p. 13), prin intermediul entităților de economie socială care, conform multor definiții, iau naștere cu scopul de „a întâmpina nevoile membrilor prin intermediul pieței” (CIRIEC, 2007, p. 5), autodefinirile respondenților se limitează în special la mecanisme de inserție socială a grupurilor vulnerabile. Mai mult decât atât, „economia socială e caracterizată de principiul dublei calități: membrii organizației sunt producători și beneficiari ai bunurilor produse. Contează deci interesul colectiv al membrilor” (Netedu, 2013, p. 10). În cercetarea de față, entitățile de economie socială par a fi asociate de respondenți mai curând cu mecanisme complementare servicii sociale care urmează să fie accesate de adulți vulnerabili (Șoitu, 2013, p. 7) și mai puțin un demers de empowerment individual (Șoitu, 2013; Gîrleanu-Șoitu, 2004).

Din perspectiva respondenților, valorile asociate paradigmei economiei sociale sunt solidaritatea, responsabilitatea, incluziunea socială și spiritul antreprenorial. Pentru o parte dintre participanții la focus grupuri economia socială este o „filosofie de viață” sau, altfel spus o modalitate de raportare la realitatea socială. În ciuda faptului că, „în concordanță cu principiile economiei sociale recunoscute la nivel european dar și cu reglementările naționale în vigoare, entitățile de economie socială din România sunt: asociațiile și fundațiile; organizațiile non-profit organizate sub forma caselor de ajutor reciproc ale salariaților (CARS) și ale pensionarilor (CARP); cooperativele de credit și societățile cooperative de gradul 1” (Stănescu ș.a., 2013, p. 6), respondenții identifică ca entități ale economiei sociale aproape exclusiv organizațiile non-guvernamentale.

Din punct de vedere al dimensiunii economice, respondenții consideră că entitățile de economie socială sunt „o formă alternativă de economie”, iar profitul obținut de acestea este orientat în scop social. Deși respondenții vorbesc despre orientarea profitului în scopuri sociale și/sau redistribuirea profitului, aceștia consideră că în cazul entităților de economie socială „la sfârșitul unui exercițiu financiar nu contează dacă ești pe pierdere. E normal să fii pe pierdere (...)”. Dimensiunea socială, este reprezentată, așa cum am arătat deja, de activități care să integreze persoanele vulnerabile. Această dimensiune, caracterizată de

principiul ajutorului mutual al membrilor și beneficiarilor entităților de economie socială, ca urmare a unor inițiative private bazate pe solidaritate, pare să sufere o serie de mutații: prioritară este activitatea de creare a unui spațiu de integrare și suport pentru persoanele vulnerabile. Beneficiarii acestei activități sunt reprezentați mai curând de un grup restrâns de persoane din cadrul entităților de economie socială, persoane vulnerabile cu statutul de angajat.

După cum am arătat mai sus, există mai multe modalități de promovare a unei paradigme sociale. Una dintre acestea este finanțarea activităților de cercetare și dezvoltare într-o anumită direcție. Concluzia focus grupurilor este aceea că economia socială a devenit cunoscută în România în special ca urmare a finanțărilor Uniunii Europene prin Fondului Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Axa Prioritară 6 Promovarea incluziunii sociale, Domeniul major de intervenție 6.1 Dezvoltarea economiei sociale.

Concluzii: Economia socială - o paradigmă în schimbare

Analizând comparativ definițiile teoretice ale economiei sociale și autodefinirile reprezentanților acestui sector, considerăm că suntem în plin proces de schimbare de paradigmă. Așa cum am argumentat, contextul social, practicile și experiențele pot genera o schimbare de paradigmă socială. În cazul de față, reprezentările membrilor „comunității economiei sociale” se distanțează de ceea ce am putea deja denumi „vechea” paradigma a economiei sociale, descrisă de diferitele definiții (CIRIEC, 2007, p. 5; Stănescu (coord.) ș.a., 2012, p. 13). De altfel, acest proces de schimbare este reliefat și de dezvoltările legislative și de politici sociale recente din România. În acest sens, ne referim în special la aprobarea de către Guvernul României a proiectului de lege privind economia socială din data de 11 decembrie 2013. (Institutul de Economie Socială, 2014)

În *Raportul de recomandări al economiei sociale. România 2013* (Stănescu (coord.) ș.a., 2013) sunt propuse două scenarii pentru dezvoltarea economiei sociale, ambele „subsumate asumării unei viziuni

strategice asupra economiei sociale din partea factorilor decidenți” (Stănescu ș.a., 2013, p. 10). Într-un prim scenariu, întreprinderile sociale se bucură de același regim ca orice alt agent economic acestora fiindu-le facilitate accesul la resurse instituționale și financiare. În al doilea scenariu, aceleași structuri sunt promovate prin mecanisme specifice de susținere. La rândul său, acest al doilea scenariu poate urma două opțiuni strategice: a) susținerea întreprinderilor sociale independent de angajarea grupurilor vulnerabile; b) promovarea, pe lângă întreprinderile sociale, a întreprinderilor sociale de inserție orientate spre angajarea grupurilor vulnerabile. (Stănescu (coord.) ș.a., 2013; Stănescu ș.a., 2013, p. 10). Din perspectiva noastră cel de-al doilea scenariu este cel care marchează schimbarea de paradigmă și este asumat în proiectul de lege privind economia socială.

Proiectul de lege promovează economia socială printr-o serie de mecanisme și încearcă să integreze ambele opțiuni strategice prezentate de noi. Documentul face distincția între două forme majore ale economiei sociale: întreprindere socială (orice persoană juridică de drept privat care desfășoară activități în domeniul economiei sociale și care respectă principiile economiei sociale) și întreprindere socială de inserție. Întreprinderea socială de inserție este acea formă de organizare a economiei sociale care are permanent cel puțin 30% din personalul angajat aparținând unui grup vulnerabil, astfel încât timpul de lucru cumulat al acestor angajați să reprezinte cel puțin 30% din timpul de lucru al tuturor angajaților și care reinvestește pentru dezvoltare minim 60% din valoarea profitului sau, după caz, al excedentului financiar. Trebuie să menționăm faptul că cele mai consistente facilități vizează întreprinderile sociale de inserție, întreprinderi care sunt foarte apropiate de perspectiva membrilor „comunității economiei sociale”.

În concluzie, paradigma economiei sociale se află într-un proces de schimbare, încă nefinalizat, subliniat atât de autodefinirile persoanelor implicate direct în sector cât și de dezvoltările legislative. Evoluțiile și provocările socio-economice care au marcat spațiul românesc, și nu numai, din ultimii ani, au determinat necesitatea identificării unor soluții la problemele de ordin social și economic. Unul dintre răspunsuri a fost economia socială cu o serie de amendamente aduse paradigmei clasice. Accentul este mutat de la nivelul unei entități sustenabile din

punct de vedere economic cu scopul asigurării bunăstării tuturor membrilor, către entități susținute prin diferite mecanisme financiare cu scopul integrării sociale a grupurilor vulnerabile.

Bibliografie

1. Asiminei, R. (2012). Economia socială – Delimitări conceptuale. *Revista de economie socială*, Vol II, Nr.1, pp. 3-39.
2. Cace, S., Arpinte, D., Scoican, N., A., Theotokatos, H., Koumalatsou, E. (2010). *Economia socială în Europa*. Editura Expert, București.
3. Centrul Internațional de Cercetare și Informare asupra Economiei Publice, Sociale și Cooperativelor (CIRIEC) (2007). *Economia socială în Uniunea Europeană*. Rezumatul raportului întocmit pentru Comitetul Economic și Social European.
4. Commission of the European Communities (1989). *Businesses in the "Economie Sociale" Sector. Europe's Frontier Free Market*. Brussels.
5. Dogan, M. și Pahre, R. (1991). *L'innovation dans les sciences sociales*. PUF, Paris.
6. Economic and Social Committee (2000). *Opinion on the Social Economy and Single Market*. Brussels.
7. Gîrleanu-Șoitu, D. (2007). The focus on development in social work. *Revista de cercetare și intervenție socială*, Vol. 18, pp. 81-90.
8. Hall, P.A. (1993). Policy Paradigms, Social Learning, and the State: The Case of Economic Policymaking in Britain. *Comparative Politics*, 25 (3), pp. 275 – 296.
9. Handa, M. L. (1986). Peace Paradigm: Transcending Liberal and Marxian Paradigms. *International Symposium on Science, Technology and Development*. New Delhi, India, March 20–25.
10. Institutul de Economie Socială (2014). Proiectul de lege privind economia socială în dezbatere la Senat. <http://www.ies.org.ro/info-stiri/vrs/IDstire/853/t/proiectul-de-lege-privind-economia-socia>. accesat la 5 ianuarie 2014.
11. Kuhn, T. (2008). *Structura revoluțiilor științifice*. Editura Humanitas, București.

12. Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (MMFPS) (2010). *Raport de cercetare privind economia socială în România din perspectivă europeană comparată*. www.mmuncii.ro, www.economiesociala.info.

13. Netedu, A. (2013). De la economia socială la economia solidară. Apropieri și diferențe specifice. *Revista de economie socială*, Vol III, Nr.3, pp. 3-13.

14. Parlamentul European (2009). Rezoluția Parlamentului European din 19 februarie 2009 referitoare la economia socială. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2009-0062+0+DOC+XML+V0//RO>. accesat la 10 noiembrie 2011.

15. Saldana, J. (2009). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. Sage Publications Ltd.

16. Stănescu, S.M. (coord.), Asiminei, R., Rusu, O., Vârjan, D. (2012). *Raport de Deschidere privind Economia Socială în România: Profit pentru oameni. Raport de deschidere în cadrul proiectului Modelul Economiei Sociale în România*. Editor: Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. www.profitpentuoameni.ro.

17. Stănescu, S.M. (coord.), Asiminei, R., Vârjan, D. (2013). *Raport de recomandări al economiei sociale. România 2013*. Editor: Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. www.profitpentuoameni.ro.

18. Stănescu, S.M., Luca, C., Bocai, A., Asiminei, R., Vârjan, D. (2013). Economia socială în România: recomandări pentru dezvoltare. *Revista de economie socială*, Vol III, Nr.5, pp. 3-25.

19. Șoitu, D.T. (2013). Investiția socială: dincolo de vulnerabilitate prin empowerment. *Revista de economie socială*, Vol III, Nr.4, pp. 3-20.

20. Zamfir, C. și Vlăsceanu, L. (coord.) (1993). *Dicționar de sociologie*. Editura Babel, București.

21. Urse, L. (2009). Inovația în științele sociale. *Calitatea Vieții*, XX, Nr. 1-2, pp. 40-48.